

# De nieuwe Archiefwet

*Van archiveren naar regisseren*

---

SamenSlimmer-sessie juni

Layla Hassan



Risico's  
beheersen



Strategisch  
positioneren



Nieuw  
leiderschap



Programma  
draaibloek

# Programma van vandaag

In zeven stappen



## De verschuiving

Van regels naar regie



## Geen project

Maar een programma



## Wat is een risico?

Herkennen & beoordelen



## Beleidsscan

Scenario's voor bestuurders



## Vaardigheden

Wat verandert er?



## Concrete stappen

Wat kun jij morgen doen?



## ICT & andere wetten

NIS2 als versneller

# De verschuiving

Wat verandert er werkelijk met de nieuwe Archiefwet?

## VROEGER

- Archiveren ná afsluiting
- Systeem = de oplossing
- Compliance = vinkjes
- De archivaris lost het op
- Eenmalig project
- Toezicht reageert achteraf



NIEUW

## NIEUWE ARCHIEFWET

- Regie vóór afsluiting
- Gedrag & cultuur zijn de sleutel
- Risicogestuurd verantwoord
- Hele organisatie verantwoordelijk
- Programmatisch & continu
- Transparante sturing verwacht

# Nieuwe Archiefwet vs. nieuw archiefwet

Twee begrippen → één verwarring die je als professional moet kennen



## "Nieuwe Archiefwet" (met hoofdletter)

### De formele wet in wording

- ✍️ Officieel: Wet van [datum] houdende regels omtrent archivering
- ✍️ Vervangt de Archiefwet 1995
- ✍️ Aangenomen door Eerste Kamer 12 mei 2026
- ✍️ Aangevuld met AMvB's (Algemene Maatregelen van Bestuur)
- ✍️ Formeel juridisch dus bindend



## "nieuw archiefwet" (informeel gebruik)

### Hoe het in de praktijk wordt gebruikt

- Informele verwijzing naar alle veranderingen rondom het stelsel
- Omvat ook de AMvB's, circulaire's, richtlijnen en beleid
- Verwijst soms naar de beweging: van bewaren naar beheersen
- Wordt ook gebruikt voor het implementatietraject zelf
- Niet altijd juridisch precies maar wel begrijpelijk



## LOPENDE DISCUSSIES — waar het veld nu over spreekt

### AMvB's nog niet definitief:

Teksten circuleren, maar nog niet vastgesteld — wat exact geldt is in beweging

### Rijksarchivaris vs. gemeenten:

Spanning: wie bepaalt de normen? Centraal vs. decentraal

### Inwerkingtreding gefaseerd?:

Discussie over of organisaties genoeg tijd krijgen voor implementatie

### Digitale duurzaamheid:

Hoe bewaar je digitale documenten 75+ jaar? Standaarden nog in ontwikkeling

# Wat is een informatierisico?

Risico = Kans × Impact



Laag	Midden	Hoog
Midden	Hoog	Kritiek
Hoog	Kritiek	Kritiek

IMPA  
CT →

<b>HOOG</b>	WOO-verzoek niet te beantwoorden
<b>MIDDEN</b>	Archief kwijt bij migratie
<b>LAAG</b>	Metadatafout herstelbaar

# Wat is risicomanagement?

Systematisch omgaan met onzekerheid niet intuïtief, maar gestuurd

Risicomanagement is het systematisch identificeren, analyseren, evalueren en beheersen van onzekerheden die organisatiedoelen kunnen bedreigen of kansen kunnen ontsluiten.

1

## Systematisch

Niet intuïtief, maar gestructureerd en herhaalbaar.

2

## Onzekerheid

Risico is géén zekerheid van verlies, maar kans × impact.

3

## Doelen

Risico is altijd relatief aan wat je wilt bereiken.

**Risico = Kans × Impact**

**Restrisico = Risico – Maatregelen**

# De risicomanagementcyclus

## Zes stappen

1

### Context bepalen

Wat zijn je doelen,  
stakeholders en omgeving?

2

### Risico-identificatie

Wat kan het bereiken van die  
doelen belemmeren?

3

### Risicoanalyse

Bepaal kans × impact per  
risico.

4

### Risico-evaluatie

Welke risico's overstijgen je  
risicobereidheid?

5

### Risicobehandeling

Vermijden, verminderen,  
overdragen of accepteren?

6

### Monitoring & review

Zijn de maatregelen  
effectief?

Dit is geen lineair traject — > het is een cyclus die nooit stopt

# Waar risicomanagement vandaan komt

Van verzekeren tot wetgeving en waarom de Archiefwet óók een risicomanagementwet is

1

## Verzekeren & financiën

Risico beprijzen en verzekeren —  $\text{>kans} \times \text{impact}$  als premie.

2

## Veiligheid & techniek

Risicoanalyse in industrie, lucht- en ruimtevaart.

3

## ISO 31000 (2009/2018)

Risicomanagement als universele managementdiscipline.

4

## Governance & wetgeving

Risico-denken verankerd in bestuur, toezicht en compliance.

## Informatiewetten zijn risicomanagementwetten

**Archiefwet** — beheerst het risico op verlies van betrouwbare, vindbare verantwoording.

**AVG** — beheerst het risico voor de rechten van betrokkenen.

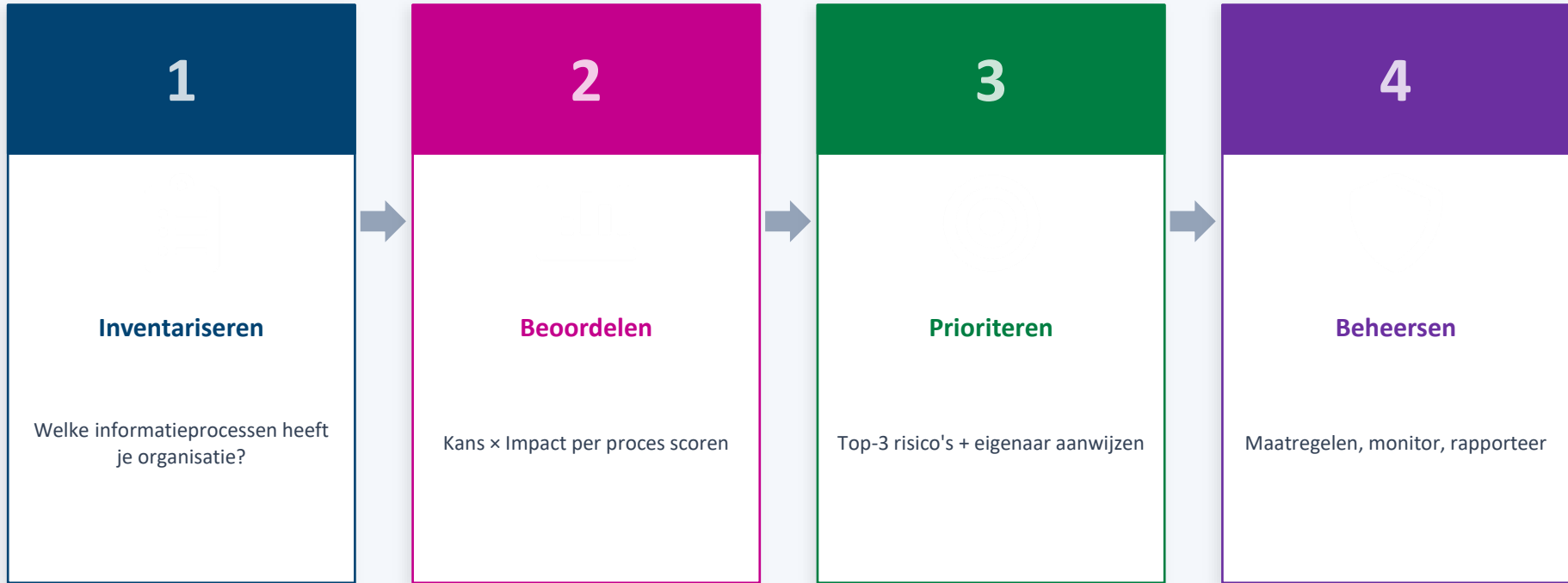
**NIS2 / BIO** — beheersen het risico op uitval en aantasting van systemen.

**Woo** — beheerst het risico van een ontoegankelijke, gesloten overheid.

*Wie de wet leest als risicomanagement, ziet geen regels — maar regie.*

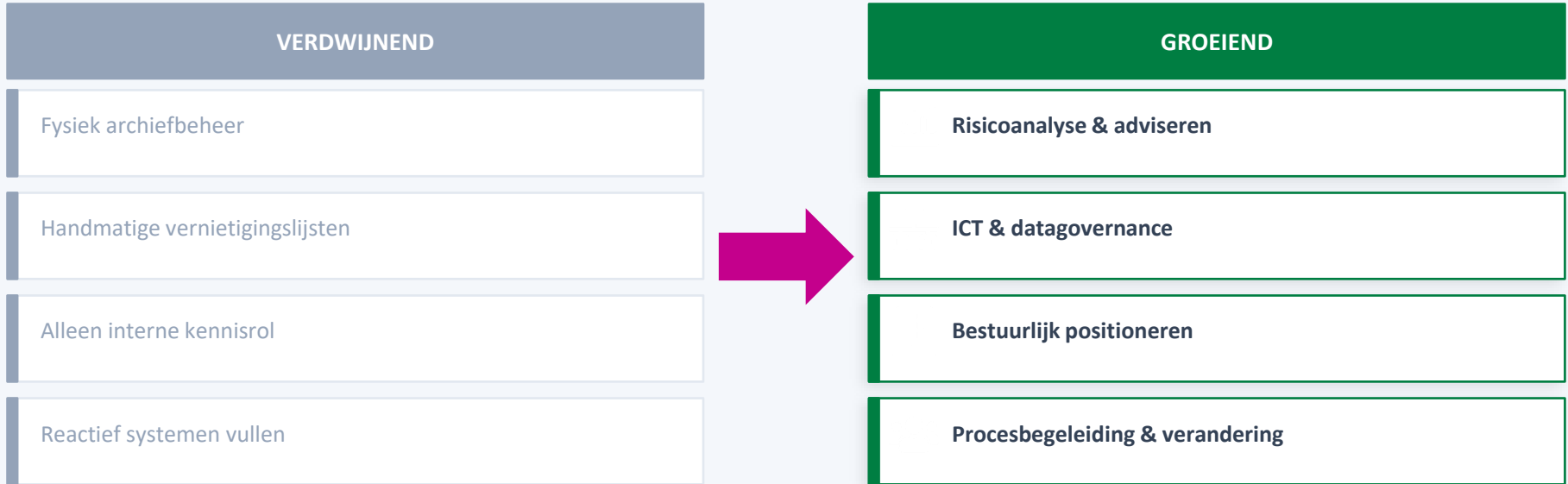
# Risicoanalyse in 4 stappen

Zo begin je klein — > praktisch toepasbaar in elke overheidsorganisatie



# Vaardigheden die veranderen

Van vakbeheerder naar strategisch adviseur



## Strategische vragen die gaan spelen:

Welke informatie is echt van waarde? · Hoe meet je of informatiebeheer werkt? · Wat is de ROI? · Hoe houd je het bestuurlijk relevant?

# Toezicht dat nog niet meebeweegt

De kloof en jouw kans

## WAT DE WET VERWACHT

- ✓ Proactief sturen op risico's
- ✓ Jaarlijkse verantwoording in jaarverslag
- ✓ Zorgdrager aantoonbaar 'in control'
- ✓ Verbinding met P&C-cyclus



KLOOF

## HOE TOEZICHT NU WERKT

- Checklists en dossiercontroles
- Reageren op klachten en incidenten
- Weinig capaciteit voor systeemtoezicht
- Aandacht voor output, niet voor sturing



Jouw kans:

Wie nú investeert in transparante sturing staat straks goed als toezicht aanscherpt. Zelfevaluatie (ARDI/RODIN) + jaarverslag = voorsprong.

# ICT-kennis, andere wetten en NIS2

Wat wordt er van informatieprofessionals verwacht?

## ICT & WETGEVING

-  Zaaksystemen & DMS-architectuur
-  Metadatastandaarden (MDTO, TMLO)
-  Migratierisico's bij systeemovergangen
-  API-koppelingen & data-uitwisseling
-  AVG/UAVG · WOO · BIO · WDO
-  Archiefbesluit + AMvB nieuwe wet



## NIS2 ALS VERSNELLER

### Wat NIS2 verplicht:

- Risicobeheer informatiesystemen
- Incidentrapportage & documentatie
- Ketenveiligheid & leveranciers

### Raakvlak met Archiefwet:

-  Risicobeoordeling systemen
-  Documentatie van maatregelen

# NIS2: tien verplichte maatregelen

Artikel 21 → verplichte maatregelencategorieën voor risicobeheersing

**Bestuurlijke verantwoordelijkheid: de directie is aansprakelijk en delegeren is onvoldoende.**

**1** Risicoanalyse en beveiligingsbeleid

**2** Incidentafhandeling

**3** Bedrijfscontinuïteit en crisisbeheer

**4** Toeleveranciersketen (supply chain)

**5** Beveiliging bij verwerving, ontwikkeling en onderhoud

**6** Beheer van kwetsbaarheden en openbaarmaking

**7** Beleid voor effectiviteitsbeoordeling

**8** Basisoefeningen & opleiding cyberbeveiliging

**9** Cryptografie en encryptie

**10** Toegangsbeveiliging & multi-factor authenticatie

# Samenwerken met ICT en de grotere wereld van informatiewetten

Informatiebeheer staat niet op zichzelf en het raakt bijna elk domein

**P&C-cyclus**  
Jaarverslag & verantwoording

**HR & processen**  
Eigenaarschap & rollen

**Archiefwet**  
Bewaren & verantwoorden

Informatie-  
beheer

**GEMMA/Common Ground**  
Architectuur & standaarden

**BIO/NIS2**  
Informatiebeveiliging

**AVG/UA VG**  
Persoonsgegevens

**WOO**  
Actieve openbaarmaking

**WDO**  
Digitale overheid



Nauwe samenwerking met ICT is geen keuze meer maar het is een vereiste:

Systemen raken archiefwet · NIS2 raakt beveiliging · WOO raakt openbaarheid · alles raakt informatiebeheer

# Geen project maar een programma

Waarom informatiehuishouding een andere aanpak vraagt

## ✗ PROJECT

### Tijdelijk

Begin, midden, einde

### Budget tijdelijk

Team verdwijnt na oplevering

### Resultaat

Systeem of rapport

### Succes = oplevering

Kennis verdwijnt daarna

VS

## ✓ PROGRAMMA

### Structureel

Continu verbeteren

### Vaste capaciteit

Manager met mandaat

### Resultaat

Aantoonbare verbetering

### Succes = borging

Kennis geborgd in organisatie

Informatiehuishouding stopt nooit. Processen veranderen, wetgeving verandert, systemen migreren. Een project verschuift het probleem.

# Het programmadraaiboek

Zes bouwstenen + realistisch tijdpad



## 1. Nulmeting

Waar staan we nu?



## 2. Risicoregister

Wat zijn de risico's?



## 3. Meerjarenplan

Wanneer doen we wat?



## 4. Governance

Wie beslist? Wie doet?



## 5. Monitoring

Hoe meten we voortgang?



## 6. Verantwoording

Hoe rapporteren we?

## REALISTISCH TIJDPAD

Jaar 1

Nulmeting + urgent risico's aanpakken

Jaar 2

Governance + meerjarenplan inrichten

Jaar 3

Systemen op orde + monitoring actief

Jaar 4-5

Borging en doorontwikkeling

# De beleidsscan & scenario's voor het bestuur

Bestuurders maken een bewuste keuze



## DE BELEIDSSCAN

Een snelle analyse van je informatiepositie:

Welke processen zijn kritisch?

Waar zitten de grootste risico's?

Hoe volwassen is de aanpak?

Wat ontbreekt in beleid?

**Uitkomst: gespreksinstrument  
voor bestuurders — geen eindproduct**

## A

### Minimaal compliant

Voldoen aan de wet.  
Geen extra ambitie.

- ✓ Klein budget
- ✓ Weinig capaciteit nodig
- △ Risico's blijven
- △ Geen voortgang

## B

### Risicogestuurd

Actief sturen op  
top-5 risico's.

- ✓ Realistisch
- ✓ Bestuurbaar
- △ Vergt prioritering
- △ 2-3 jaar

## C

### Koploper

Volledig programma.  
Hoge ambitie.

- ✓ Toekomstbestendig
- ✓ Meerjaren effect
- △ Hoge investering
- △ Langere doorlooptijd

Zonder scenario's: bestuurders zeggen 'ja' zonder te weten waarop. Met scenario's: bewuste keuze, realistisch mandaat.

# Wat kun jij morgen al doen?

1

## Maak een risicokaart

Kies 1 werkproces, beoordeel kans + impact

2

## Check je beleidspositie

Heb je een informatiebeheerplan? Is het actueel?

3

## Initieer het gesprek

Positioneer informatiebeheer als organisatierisico

4

## Verken NIS2-aansluiting

Is er een NIS2-traject? Haak aan.

5

## Bouw je kennisnetwerk

KIA, KNVI, intervisiegroepen, vakbladen

*"De nieuwe Archiefwet is geen last; het is een kans om informatiebeheer te positioneren bij het hart van de organisatie."*

En jij —> op welk vlak voel jij de grootste kloof tussen wat de wet vraagt en wat er nu in jouw organisatie gebeurt?

A thin pink diagonal line starts from the left edge of the slide and extends towards the center, ending just before the main text.

Dank jullie wel 😊!